

מבנה ומדיניות מערכת הבריאות בישראל ובעולם

ד"ר אמירה דאהר - BPT, MHA, PHD

החוג למערכות מידע

המכללה האקדמית צפת

Dr. Amira Daher, PhD

1

1

הרצאה 2 על מה נדבר היום?

- כיצד מודדים בריאות?
- תוחלת חיים - השוואה בין לאומית
- תמותת תינוקות - השוואה בין לאומית

Dr. Amira Daher, PhD

2

2

תוחלת החיים LIFE EXPECTANCY

• תוחלת חיים בלידה?

• ישראל: גברים 80.3 שנים. נשים 84.1 שנים

• תוחלת החיים של יהודים גבוה מזו של הערבים.

• הפער בתוחלת החיים בין יהודים לערבים:

• נשים- פער של 4 שנים

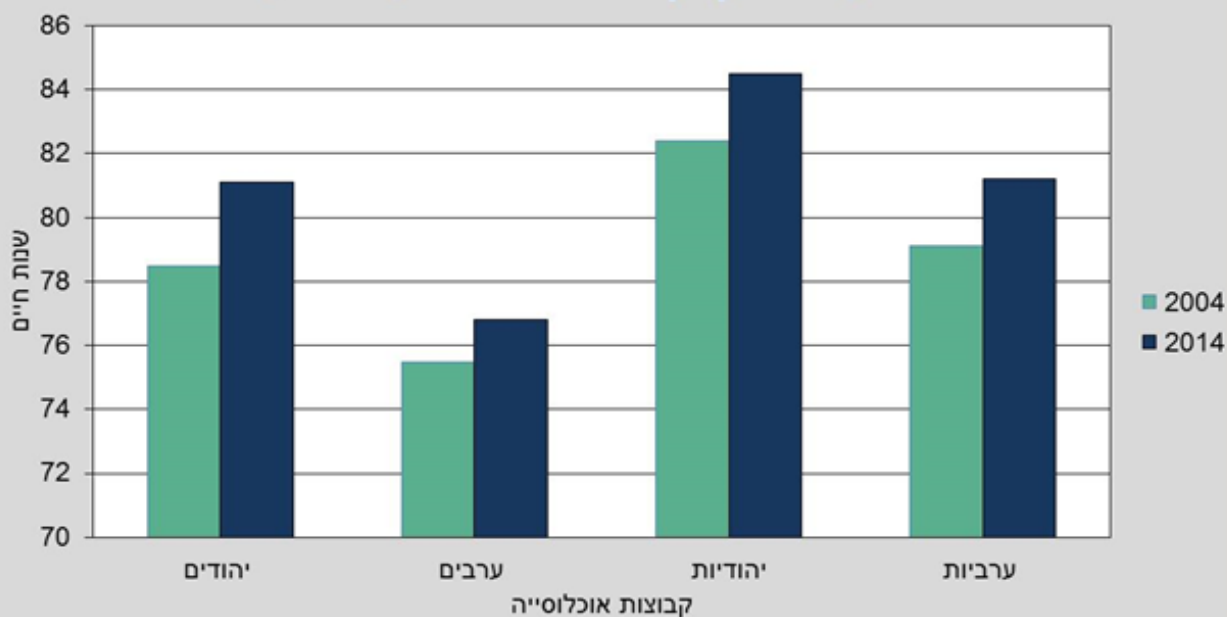
• גברים- פער של 5 שנים

Dr. Amira Daher, PhD

3

3

תוחלת חיים, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2014, 2004

4

השוואה בינלאומית

- תוחלת החיים של **גברים בישראל גבוהה** מהממוצע ב-OECD
- תוחלת החיים של **נשים יחסית דומה** לממוצע ה-OECD
- בשוויץ, ביפן ובאיטליה תוחלת החיים הגבוהה ביותר.
- תוחלת החיים עולה בהתמדה ב-OECD, עולה בממוצע ב-4 - 3 חודשים בכל שנה.

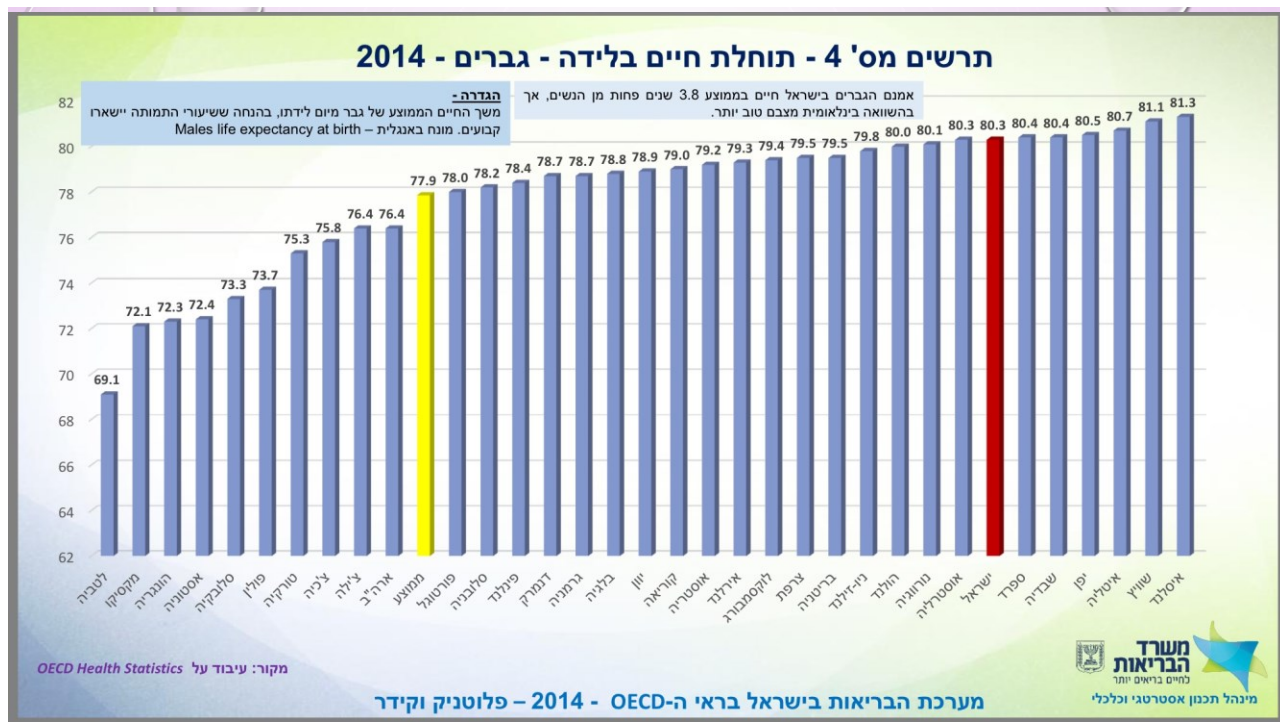
Dr. Amira Daher, PhD

5

5

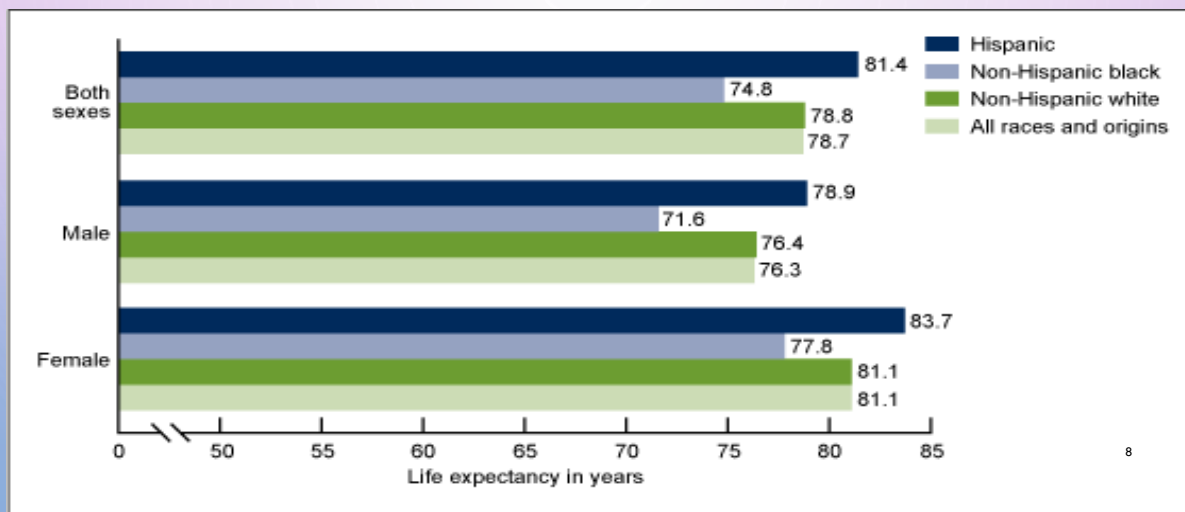

6

7

תוחלת החיים בארצות הברית לפי אוכלוסייה, היספנים, לבנים ושחורים

8

תוחלת חיים לפי אזורים גאוגרפים בישראל איפה הכי כדאי לגור....?

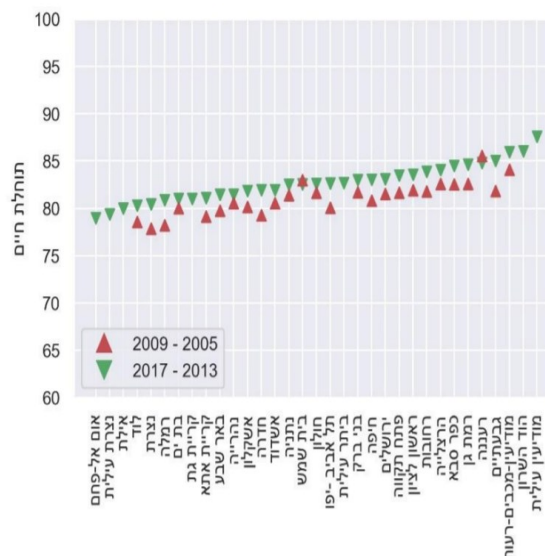
Dr. Amira Daher, PhD

9

9

תרשים 22 – מגמות ברמת הבריאות עבור יישובים שונים

תוחלת חיים

10

הלמ"ס: הערבים ותושבי הפריפריה חיים פחות וחולים הרבה יותר

לפי הנתונים, תוחלת החיים הנמוכה ביותר נרשמה באום אל פחם (79) ואחריה באילת (80); העיר בעלת תוחלת החיים הגבוהה ביותר חרדית - מודיעין עילית (87.6); בשורה התחתונה: תוחלת החיים של יהודים גבוהה משל ערבים

אדריאן פילוט 04.12.19 13:00

11

פערים בבריאות

- תוחלת החיים הנמוכה ביותר הינה במחוזות הדרום והצפון
- ברעננה הבדל 5 שנים (85.5 שנים) לעומת הממוצע הארצי (80.8 שנים)
- נצרת ורמלה (78 שנה) פחות ב- 3 שנים מהממוצע הארצי

Dr. Amira Daher, PhD

14

14

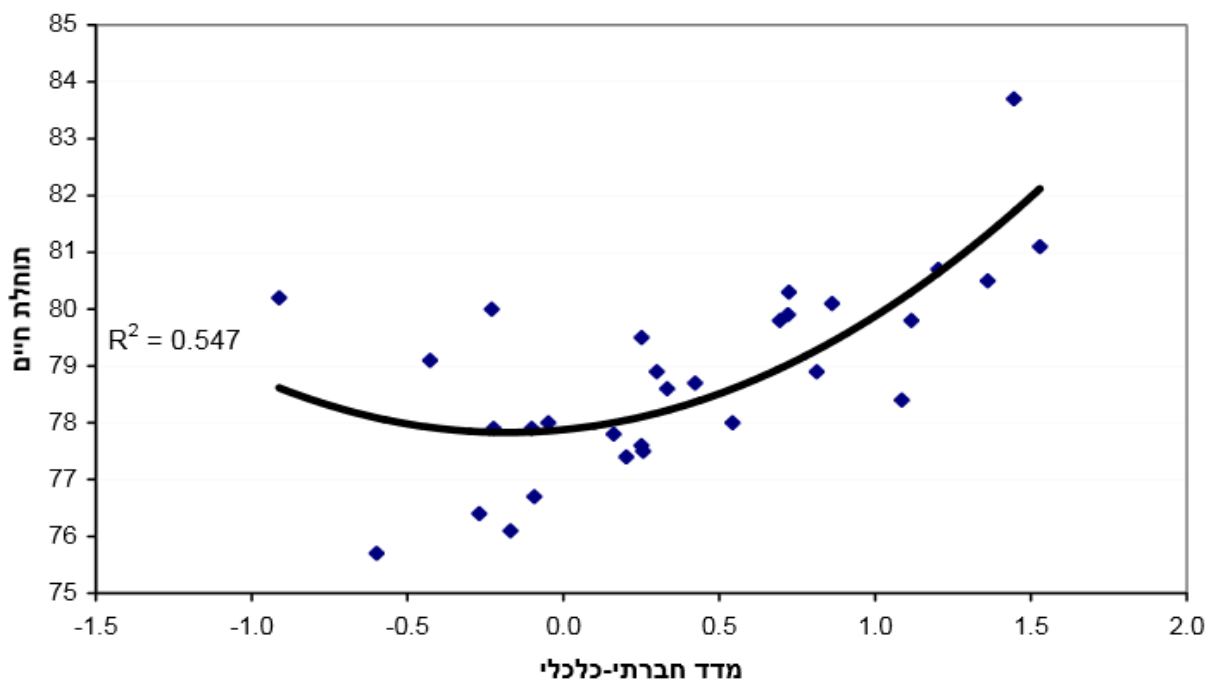
גורמים המשפיעים על תוחלת חיים

- השכלה (דו"ח OECD : אנשים עם הרמה הגבוהה ביותר של **השכלה** צפויים לחיות עוד **שש שנים בממוצע** לעומת אנשים עם הרמה הנמוכה ביותר של השכלה, ובקרב גברים, עוד 8 שנים)
- מגדר (נשים/ גברים)
- מדד חברתי כלכלי
- עוני
- גנטיקה

Dr. Amira Daher, PhD

15

15

16

חשיפה לגורמי סיכון ותחלואה

- זיהום
- תאונות
- עישון
- תזונה לקויה
- תת פעילות גופנית
- מתח נפשי- סטרס
- שירות וטיפול רפואי לא מספק

Dr. Amira Daher, PhD

17

17

תאונות דרכים: 45% מההרוגים הם ערבים

נתוני הרוגי המגזר הערבי בקרב כלל נפגעי תאונות הדרכים על כבישי ישראל, נחשפו היום בכנס בטיחות שנערך בבקעה אלגרביה. הסיבות לאחוז הגבוה לטענת ראש העיר בקעה - מצב כלכלי קשה ותשתיות גרועות

 Recommend 0

חנן שעלאן פורסם: 18.11.13 , 16:19

על-פי נתונים שחשפה היום המשטרה, עולה כי 45% מההרוגים בתאונות דרכים מתחילת השנה הם בני החברה הערבית. חמור מכך, מחצית מהנהגים הצעירים המעורבים בתאונות דרכים קטלניות, מגיעים מהמגזר הערבי. עוד נחשף בכנס: בחמש השנים האחרונות נרשמו יותר מ-500 נהגים כמעורבים בתאונות דרכים מסיבות שכרות. מ-2010 ועד היום נפגעו בתאונות דרכים יותר מ-3,200 ילדים מתחת לגיל 7, וב-71% מהתאונות המתרחשות בשעות הערב ובחודש רמדאן, מעורבים נהגים מהחברה הערבית.

Dr. Amira Daher, PhD

18

שיעור העניים לפי מחוזות

ילדים	משפחות	
54.9	32.2	ירושלים
42.8	30.9	הצפון
31.5	18.3	חיפה
17	11.3	המרכז
23.4	13.7	תל-אביב
35.2	23.6	הדרום
34	19.9	סך הכל

Dr. Amira Daher, PhD

19

19

אי השוויון בהכנסות משפיע על? (מתוך ספר (THE SPIRIT LEVEL)

- הבריאות
- מדדים חברתיים
- צריכת סמים
- תזונה והשמנה
- תמותת תינוקות
- מחלות נפשיות (כמו דיכאון)
- *לפעמים יש פרדוקס??

Dr. Amira Daher, PhD

20

20

על מה נדבר היום?

- כיצד מודדים בריאות?
- תוחלת חיים - השוואה בין לאומית
- תמותת תינוקות - השוואה בין לאומית

Dr. Amira Daher, PhD

21

21

תמותת תינוקות

- **לידת חי:** לידת עובר שאחרי היפרדו מהאם
 - ❖ התינוק מגלה לפחות אחד מסימני החיים הבאים: נשימה, דופק לב, דופק חבל טבור או תנועות ברורות של שרירים רצוניים.
 - **תמותת תינוקות:** יילוד שנפטר בטרם מלאה לו שנת חיים אחת.
- (פני החברה בישראל, פרק 5)

Dr. Amira Daher, PhD

22

22

שיעור תמותת תינוקות? איך מחשבים?

Infant Mortality Rate (IMR)

$\text{כלל התינוקות שנולדו חיים בשנה קלנדרית מסוימת ונפטרו לפני גיל שנה} \times 1,000$
 כלל לידות החי באותה שנה

Dr. Amira Daher, PhD

23

23

תמותת תינוקות

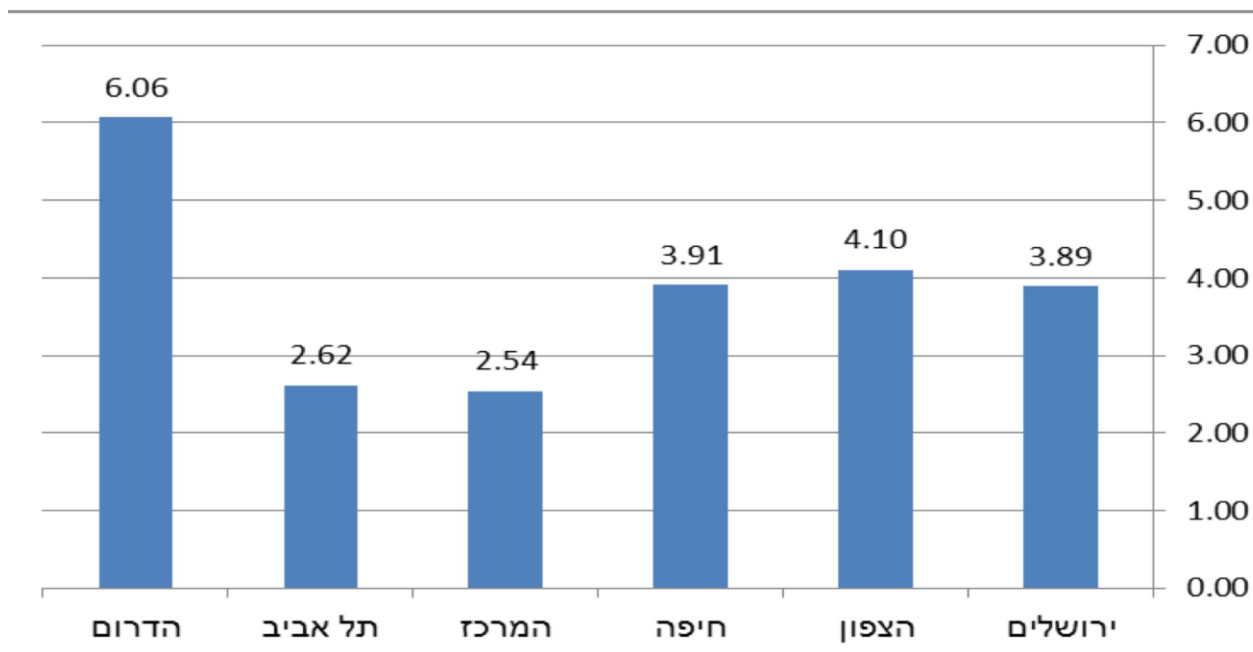
- **אחד המדדים החשובים** להערכת מצב הבריאות של האוכלוסייה.
- שיעור תמותת תינוקות בישראל 3.1 פטירות לאלף לידות. (הלמ"ס, 2017).
- שיעור תמותת תינוקות הגבוה ביותר במחוזות צפון ודרום

Dr. Amira Daher, PhD

24

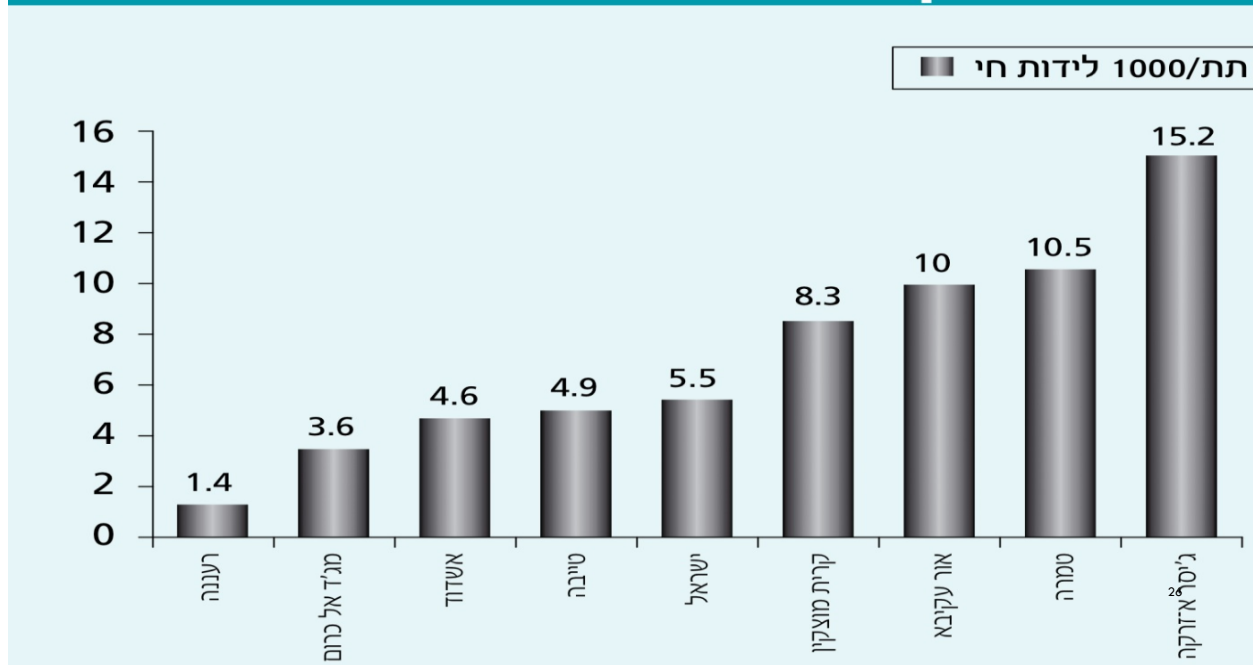
24

תרשים 9: שיעור תמותת תינוקות לפי מחוזות

25

תמותת תינוקות 1998-2002

26

תמותת תינוקות לפי מגזר

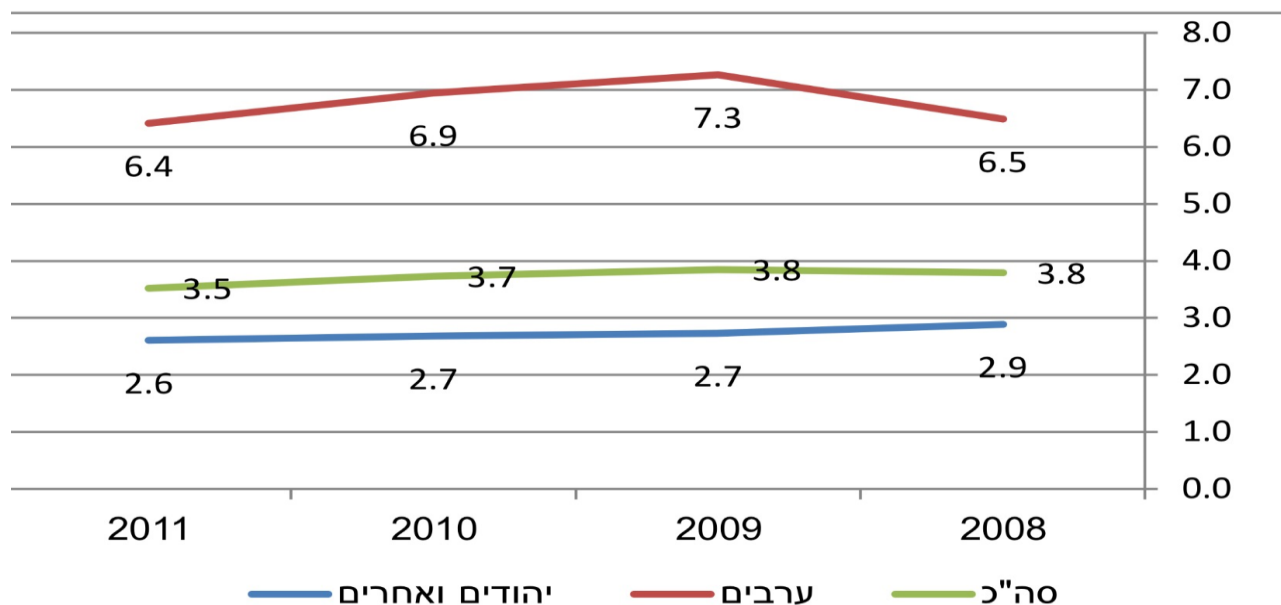
- תמותת תינוקות בקרב יהודים: 2.6 פטירות לאלף לידות
- תמותת התינוקות בקרב הערבים: 6.6 פטירות לאלף לידות

Dr. Amira Daher, PhD

27

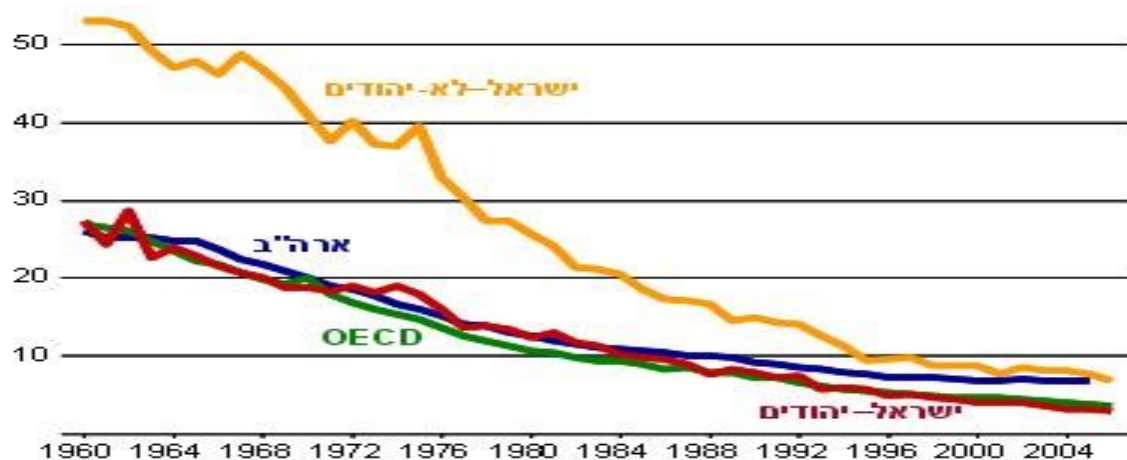
27

תרשים 1: שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי: 2008 – 2011

28

תמותת תינוקות*, 1960-2006

* תמותת תינוקות עד גיל שנה לאלף לידות חי; ממוצע OECD ללא ארה"ב.

מקור: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: הלמ"ס, OECD.

29

פערים מבהילים בבריאות: בפריפריה מתים יותר, תינוקות ערבים מתים פי 3 מיהודים

בתל אביב פי שניים יותר רופאים מהצפון, בירושלים פי שניים יותר מיטות אשפוז מהדרום, ובכל תחום התשתיות וכוח האדם ישראל נמצאת בתחתית דירוג ה-OECD.

חוני לינדר-גנץ | התראות במייל
11:02 08.12.2016

Dr. Amira Daher, PhD

30

30

הסיבות לירידה בשיעור תמותת תינוקות

- שיפור מניעה ראשונית (חיסונים)
- שיפור מניעה שניונית (מעקב אם וילד)
- קידום בריאות (תזונה, היגיינה)
- שיפור שירותי בריאות (כולל זמינות, נגישות וכו')
- עלייה בטכנולוגיה (לידה)

Dr. Amira Daher, PhD

31

31

השוואה בינלאומית

- שיעור תמותת תינוקות בישראל נמוך בהשוואה לממוצע מדינות OECD 3.1) פטירות לאלף לידות).
- מדינות ה- OECD בהן שיעור תמותת תינוקות גבוה יותר הם:
- ארצות הברית, צ'ילה, טורקיה ומקסיקו

Dr. Amira Daher, PhD

32

32

33

הפערים בין המחוזות בישראל??

• ההבדלים ברמות הסוציו-אקונומיות בין המחוזות

• הבדלים תרבותיים

• גיל האם

• נישואי קרובים

(משרד הבריאות- דו"ח תמותת תינוקות 2008-2011)

Dr. Amira Daher, PhD

34

34

הגורמים המשפיעים על תמותת תינוקות

• גיל האם

• השכלת האם

• גורמים גנטיים- כגון, נישואי קרובים

• פגות

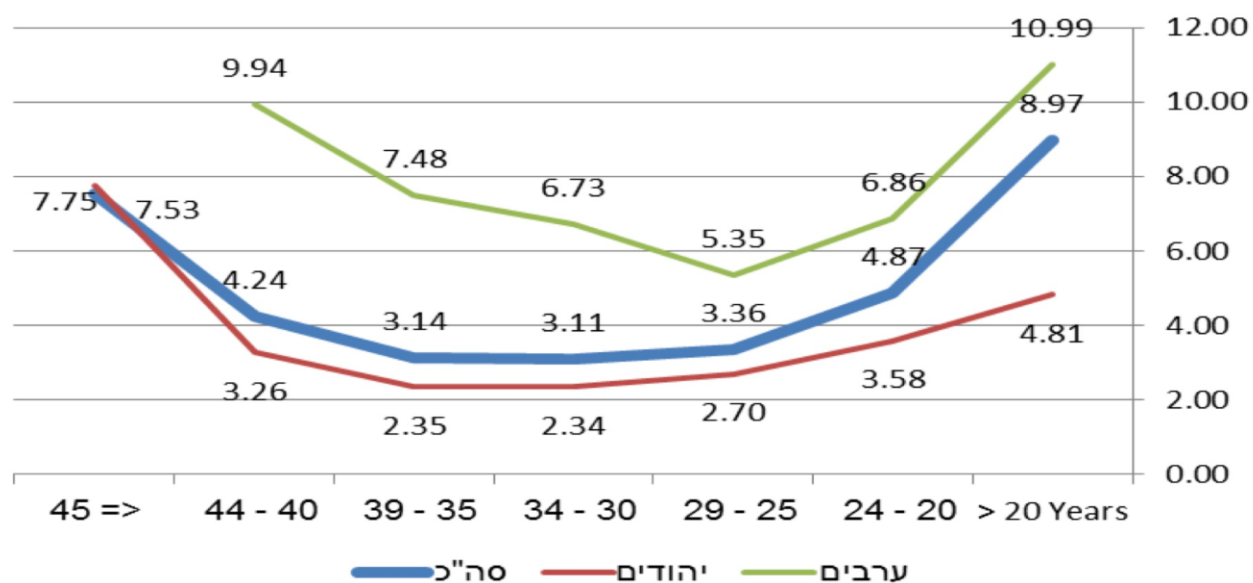
• אזור גאוגרפי

Dr. Amira Daher, PhD

35

35

נרשים 4: שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי על פי גיל האם בלידה ואוכלוסיה

36

גיל האם

- לאימהות מתחת לגיל 20 שיעור תמותת התינוקות פי 3 יחסית לאימהות בנות 30-34 שנים
- נשים מעל גיל 45 - שיעור תמותת התינוקות גדל פי 2.5 יחסית לקבוצת הנשים עם הסיכון הכי נמוך

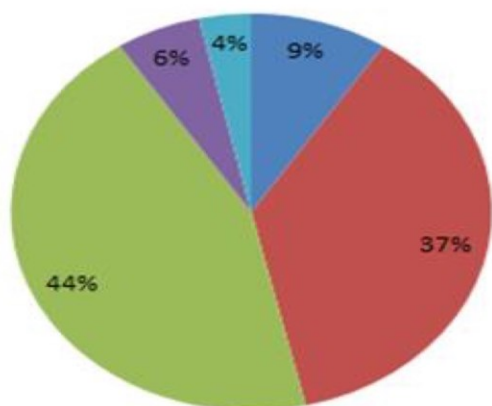
Dr. Amira Daher, PhD

38

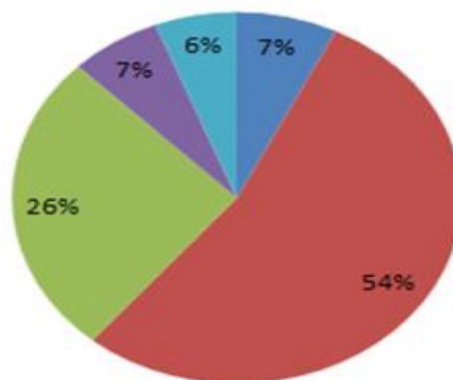
38

תרשים 13: התפלגות סיבות המוות העיקריים לפי קבוצת אוכלוסיה 2008 - 2011

ערבים

יהודים ואחרים

פרינטלי מוות עריסה מומים ומחלות גנטיות פגות אחר

39

הירידה בתמותת תינוקות לאורך השנים, נובעת ברובה מירידה במחלות זיהומיות.

סיבות עיקריות לתמותת תינוקות:

יהודים:

1. פגות – 54%
2. מומים מולדים – 26%

ערבים:

1. מומים מולדים – 44%
2. פגות – 37%

Dr. Amira Daher, PhD

(מצב הבריאות בישראל 2003, המרכז הלאומי לבקרת מחלות, מאי 2004)

40

40

מומים מולדים ומחלות תורשתיות

- **שיעור נישואי קרובים** הגבוה באוכלוסייה הערבית .
- **שיעור נישואי קרובים בקרב אוכלוסייה הערבית יורד עם השנים אך עדיין מגיע ל- 45% מהנשואים בקרב הבדואיים בדרום**
- (דו"ח תמותת תינוקות ותמותה פרינטלית בישראל לשנות 2008-2011. ד"ר ליזה רובין, ד"ר עדינה יוסף, נירה פישר המחלקה לאם ולילד)

Dr. Amira Daher, PhD

42

42

נישואי קרובים

- **בצפון יש פעילות ארוכת שנים להפחתת שיעור נישואי קרובים והנגשת יעוץ גנטי**
- **בשנים האחרונות נצפית ירידה בשיעור נישואי הקרובים ובתמותת תינוקות בערבים במחוז הצפון**
- **חשוב לציין כי הנוהג של נישואי קרובים מושפע מהרמה הסוציאקונומית**
- **יש לציין כי דת האסלאם קוראת " לא לנישואי קרובים!!"**

Dr. Amira Daher, PhD

43

43

השכלת האם

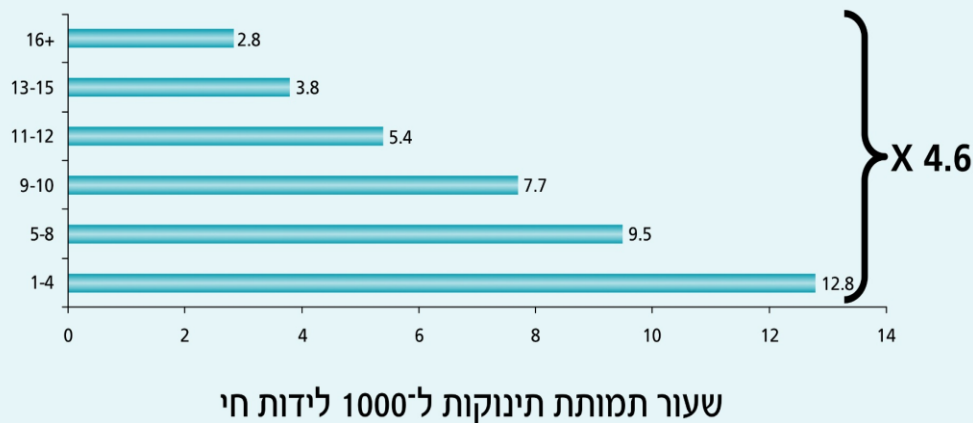
- **השכלה אקדמאית**
- **השכלה נמוכה מהווה גורם סיכון חברתי שאינו שונה באופן מהותי ממדדי סיכון ביולוגיים כמו רמת לחץ דם או גורמים התנהגותיים (עישון)**
- **מחייבת התייחסות מתאימה של הרופא ואנשי מקצוע אחרים.**

Dr. Amira Daher, PhD

44

44

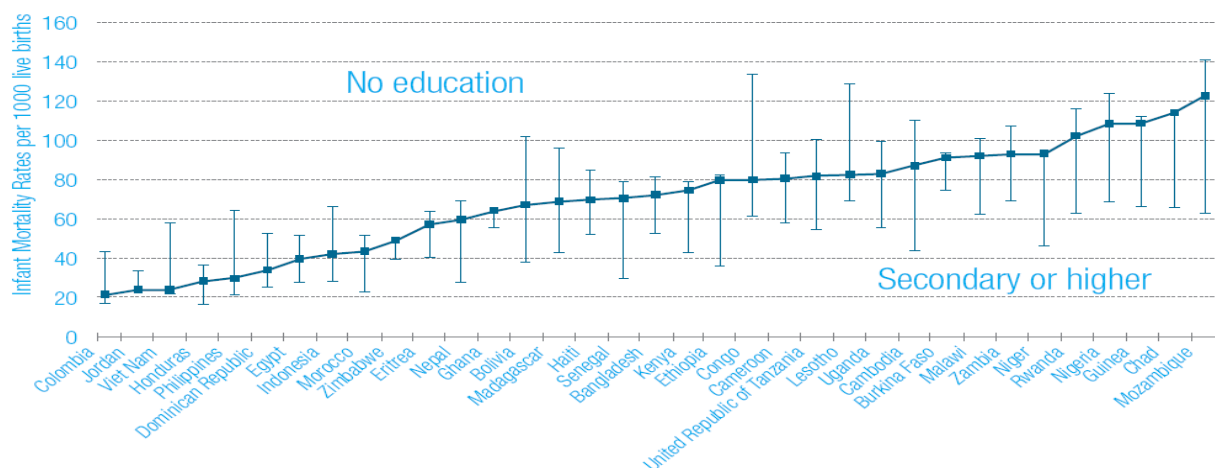
תמותת תינוקות לפי השכלת האם 2000-2002

Dr. Amira Daher, PhD

45

Figure 2.1: Inequity in infant mortality rates between countries and within countries by mother's education.

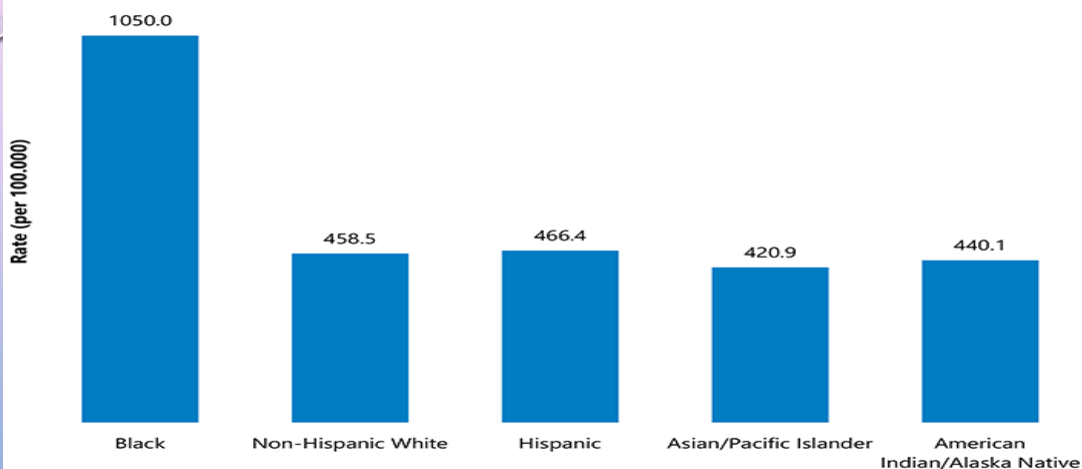

Data from the Demographic and Health Surveys (DHS, nd) derived from STATcompiler. The continuous dark line represents average infant mortality rates for countries; the end-points of the bars indicate the infant mortality rates for mothers with no education and for mothers with secondary or higher education.

46

46

Death Rates for Infants (deaths per 100,000), by Race and Hispanic Origin: 2017

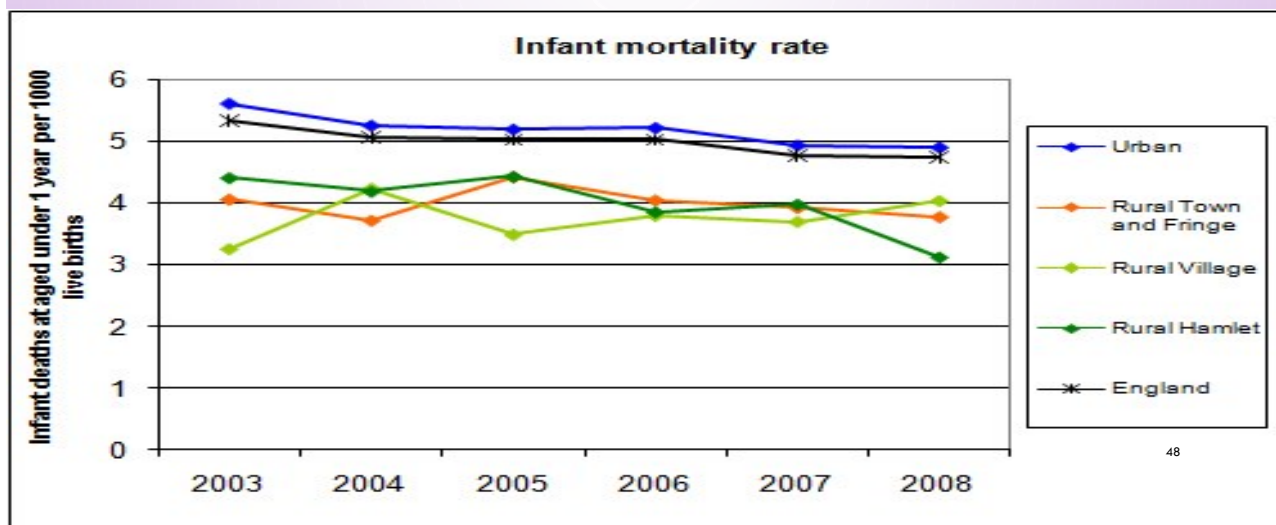
Note: Persons of Hispanic origin may be of any race.

Source: Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Health Statistics. Underlying Cause of Death 1999-2017 on CDC WONDER Online Database. Retrieved from <http://wonder.cdc.gov/ucd-icd10.html>.

childtrends.org

47

RURAL AREAS HAVE LOWER LEVELS OF INFANT DEATHS AS A PROPORTION OF LIVE BIRTHS THAN ENGLAND AS A WHOLE

48

48

Dr. Amira Daher, PhD

49